

■ CONVIVENZA

Co modernisar la taglia da baselgia?

DA SIMON DENOETH*

En num da Dieu il Tutpussant! Cun quests plets explicits cumenza il preambel da la Constituziun federala. La Svizra è laicistica e tuttina betg. Cun excepziun dals chantuns da Genevra e da Neuchâtel reconuschan tut ils chantuns las Baselgias da dretg public, numnadain la Baselgia catolic-romana e la Baselgia evangelic-refurmada. En tscherts chantuns vegnan reconuscidas era la Baselgia crist-catolica e las cumanzas religiusas israelitas.

La funtauna d'entradas principala per las Baselgias da dretg public è la taglia da baselgia. Ella vegn incassada dals commembers, ma en la plipart dals chantuns era d'interpresas. Questa situaziun n'è betg incontestada: Persunas singulas pon sa deliberar da questa taglia cun sortir da la Baselgia, ina firma betg. E quai malgrà ch'ina persuna giuridica na po gnanc avair ina cretta.

È si pia d'abolir quest relict dal 19avel tschientaner? Betg sfurdadain, ma segiramain d'adattar el. D'ina vart giandan las Baselgias uffizialas in status spezial, perquai ch'ellas èn primo colliadas fermamain cun l'istorgia e la cultura da quest pajais e secundo, perquai ch'ina maioritad da la populaziun svizra – actualmain 67 pertschient – resta affiliada ad ellas.

Dal rest vegni savens emblidà che la purschida da scolaziun sco era las activitads pastorals, caritativas e culturalas da las Baselgias èn anc oz da gronda impurtanza per nossa societad. Ultra da quai èn ils daners da las fir-

mas, almain en ils chantuns da Turitg e da Lucerna, liads ad in intent exclusivamain social e betg cultic. In'aboliziun totala da la taglia da baselgia per interpresas avess per consequenza ch'il stadi avess da porscher offertas analogas. E quai cun custs pli auts, damai ch'el n'ha betg l'opziun da profitar dals voluntaris da las Baselgias.

Da l'autra vart fissi temp da reconuscher quant ferm che la societad svizra è sa midada. La «clientella» da las Baselgias scappa constantamain e per blers èn ellas daventadas pauc dapli che folclora.

Pia mia proposta: transfurmar la taglia da baselgia per firmas en ina taglia sociala. Las Baselgias survegnissan er en l'avegnir almain la mesadad da las entradas. Tar il rest duessan las interpresas dentant pudair decider sezzas tgi ch'ellas vulan beneficiar, ch'i saja alura il WWF, la Pro Senectute, in museum d'art, Amnesty International u schizunt in'otra cumanza religiusa.

Mo uschia cumenzas- san las Baselgias a ponderar lur structuradas cun ils suandants effects: fusiuns, armonisaziuns ed ina diversificaziun da las entradas. I na po per exempel

betg esser che las Baselgias refurmadas perdan 20 pertschient da lur commembers entaifer dus onns senza adattar il dumber da lur var 2000 plaivs.

Questa nova repartiziun fiss in bun cumpromiss, respectond il status spezial da las Baselgias uffizialas ed a medem temp resplendend meglier la situaziun odierna en Svizra. La fin finala èsi gea insatge fitg cristian da parter: «Da far dal bain e da parter nun emblidai. Perquai che tals sacrificis plaschan a Dieu.» (Ebrers 13:16)

*Simon Denoeth è creschì si a Lucerna e viva oz a Cuira. El ha fatg il studi da politologia e relaziuns internaziunals a Genevra, Singapur e Manchester. El lavura sco referent da la direenziun da RTR Radioteleviziun Svizra Rumantscha.

Vocabulari

taglia da baselgia	= Kirchensteuer
il Tutpussant	= der Allmächtige
constituziun federala	= Bundesverfassung
funtauna	
d'entradas incontestà	= Einnahmequelle = unumstritten
sa deliberar cretta	= sich befreien = Glaube
abolir	= abschaffen
giudair	= geniessen
affilia/-ada purschida	= angegliedert = Angebot
intent	= Zweck
voluntari	= Freiwilliger
clientella	= Kundschaft
benefiziar	= begünstigen
plaiv	= Kirchgemeinde
resplendend	= widerspiegelnd
situaziun odierna	= heutige Situation
sacrifici	= Opfer

Die Kolumne «Convivenza» erscheint in der Regel am Montag in der «Südschweiz» und in der romanischen Tageszeitung «La Quotidiana». Unterstützt wird das Projekt von der romanischen Sprachorganisation Lia Rumantscha. Für Leserinnen und Leser, die nicht Romanisch verstehen, gibt es im Internet eine deutsche Übersetzung, und zwar unter www.suedostschweiz.ch/community/blogs/convivenza.